26ՐԴ ՏԱՐԻ — ԿԻՐԱԿԻ 29 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1895 — ԹԻՒ 1326

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
ԳՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ, ԼՅԿԻ ՓԱՆՔ ՕՍՄԱՆԻ

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն
ետ չի դարձուիր

Bureaux du Journal HAÏRÉNIK
GALATA, ancion local de la BANQUE IMP. OTT.
CONSTANTINOPLE

10 ՓԱՐԱՅ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Զոլոյ համար	300 մխ.	75 ղրշ.	մէջիտ
» »	150 »	40 »	»
Գաւառներու	300 »	100 »	»
»	150 »	50 »	»
»	75 »	25 »	»
Ծաւալ երկիր	300 »	25 ֆրանք	
Ռուսիա	300 »	10 րուպլի	

Թղթատարի ծախքը Խմբագրութեան վրայ
[Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ՚ընդունուի 115 ղրշ. փոստայի փուլը 100 ղրուշի տեղ]։

غلطه اسکی بانق عثمانی ده
میره کیوی — غزته سی اداره سنده

10 ՓԱՐԱՅ

ՍՈՂՈՄՈՆԻՆ ԵՏՔԸ

«Օրին կորսուելու վրայ եղողին, ուրիշին դառնահոդիներուն տալ, որ անոնք խմեն, ու իրենց դառնութիւնը մոռնան, և իրենց ցաւերը մեզմին ալ չլլեն։»

Առակաց Դրքին մէջ է ասիկա, Սողոմոնի վերագրուած Առակաց Դրքին մէջ, որ Աստուածաշունչին գրական ու իմաստասիրական էն գեղեցիկ զարդերէն մին կը կազմէ։

Սողոմոնը ըլլայ ըսողը թէ անյայտ մեսցած իմաստասէր մը, խօսքը կը զնդան անսահման կարեկցութեան ու ներողամտութեան ընչով մը՝ կորսուողներուն, դառնացածներուն, աղքատներուն ու նեղուածներուն համար, որոնց կը ճանչնայ մխիթարանքի իրաւունք, ի՛նչ գնով որ ըլլայ։

Չեմ դիտեր թէ այդ իմաստասէրը եթէ այսօր մեջտեղ ելլէր վերատին, պիտի կրկնէ՞ր իր ասացածաշնչական լայն ու ազատ տեսութիւնը օրին ու գիւղին տըրուած միխիթարանքներուն վրայ, որ տեսներ հիմա ալքոլին դորձած աւերները, ներունդներուն բնաւորական ազգատացումը ու թշուառութիւնը, իմացականութեանց անբանացումը, ու տնտեսական զարգացման առջեւ կանգնած խոչը։

Գիտնականները, անտեսագէտները ու անոնց ետեւէն բարոյախօսները այս կացութեան առջեւ ա՛լ մէկ նշանաբան ունին միայն. «Ցարեակի՛նք ալքոլին վրայ։»

Ու ընկերակցութիւնները կը գումարուին, համաժողովներ կը սարքուին, տեղարակներ կը հրատարակուին, հրապարակախօսութիւններ տեղի կ՚ունենան ամենուրեք՝ կարենալու համար կազմակերպել այդ մարտը ալքոլամոլութեան դէմ։

Արդիւնքը, պէտք է խոստովանիլ, այնչափ աննշան է որ չատ թուանշան պէտք չի կայ քովէ քով չարելու՝ հաշուելու համար անոնք որ իրօք ախտին ճիրաններէն ազատած ըլլան։ Ձգի՛ւ այս օրերս իսկ անգլիական գրող մը, Գ. Արթիւր Շաուէլ, սա տիւրը եղակացութեան կը հասնէր թէ Անգլիացիները միշտ խմիչներու դէմ մը եղած են, թէ օրէնսդիրներուն ամէն ջանքերը դիտողութեան դէմ մարանչելու համար՝ ուրիշ արդիւնք ունեցած չեն բայց եթէ զայն ա՛լ աւելի տարածել, եւ թէ աւիկա յանական, մշտական ու անդարմանելի վիճակ մըն է։ Անցեալ դարերուն մէջ անդլիական դինովութեան պատմութիւնը, որ մանրամասնօրէն մէջտեղ կը դնէ, վհատեցուցիչ բան է ինքնին։

Եւ սակայն կարելի չէ այդ չարիքին դէմ թեւերը ծալած նըստիլ, եւ ահա ուրիշ երկրի մը մէջ, Ֆրանսա, հանրային իշխանութիւնները կը խորհին ալքոլամոլութեան դէմ պայքար մղել նոյն իսկ տաքնեղրուն մէջ, դնել ապագայ սերունդը առաջնորդելու համար։

Ֆրանսայի հանրային կրթութեան նախարարութեան մէջ յանձնախումբ մը կազմուած է՝ նշանակելու համար թէ դպրոցներուն մէջ հակալքոլական ուսուցումը ինչ կերպերէ պէտք է քաղկանայ, և իր տեղեկագիրը դատաստանագրուն դրկուած է՝ անոր կարեւորութիւնը նշանակող յիշատակարանով մը։ Տեղեկագիրները անկից յանձնուած են կրթական քննիչներուն եւ վարժարանները տեսուչներուն և տեսչուհիներուն, այնպէս որ գպրոցական վերամուտին, հակալքոլական դասերը արդէն կազմակերպուելու վրայ են։

Կրթական քննիչներուն ուղղուած հրահանգին մէջ ըսուած է.

«Ձեր յատուկ ժողովներուն մէջ, հաճեցէք հարկ եղած հրահանգները տալ ձեր չրջանակի տեսուչներուն և ամէն օգտակար բացատրութիւնները հայթայթել իրենց՝ այդ հրահանգներուն դրած նպատակին մասին։ Ի հարկին, լաւ է վերամուտին մէկ կամ մի քանի ժողովներ գումարել, յատկապէս այս հարցով զբաղելու համար։

«Օգտակար կ՚ըլլայ նաեւ որ, ընտանիքներուն հատանութեամբ և ուսուցիչներուն աղդեցութեանտակ, ժուկալութեան խումբեր, ընկերութիւններ կազմուին աշակերտներուն միջեւ։ Արդէն, մէկ քանի վարժարաններու մէջ, այսպիսի ընկերութիւններ կազմուած են. գոհութեամբ պիտի իմանանք թէ այդ ընկերութիւնները բազմապատկուած են։»

Ինչ արդիւնք պիտի ունենան այս ջանքերը։ Ամէն պարագայի մէջ, անոնց հարկը աներեւոյթ է. պէտք է բացարձակապէս արմատախիլ ընել այն նախապաշարումը թէ ոգելից ըմպելիները օգտակար և զօրացնող են, պէտք է առաջնորդել զգուշացնել տղաքը գէշ օրինակներու հետեւելէ։

Լ. Բ

ԶԱՏԻԿ

Շոգենաւնիս խարսխեց Շիրայի դիմաց։ Զատկի առաւօտն էր եւ օրը հոգ պիտի տօնէինք։ Յարիսխ նետելու գործողութիւնն որ լմնցաւ՝ ա՛լ չդիտենալն ուրիշ քան չմնաց ընելու. օրը սուրբ էր եւ ապրանք հանելու կամ ընդունելու համար յաջորդ օրուան պիտի սպասէինք։

Նաւահանգիստն ալ տօնական խաղաղ եւ զուարթ երեսոյթ մըն էր առած։ Բարաւիներուն վրայ ազգին անդին չէին վաղեր կսրտա ու ածխատնաւամարդիկ։ Ածուխի մթերանոցները փակ էին, եւ գետինները թէպետեւ առաջուան պէս սեւ՝ սակայն աւլած։ Հոդիկ կ՚անցնէին աչխատաւորները նոր զգեստներ հագած, ինչպէս որ պարտք է Զատկին, կալոյտ գօտիով եւ ազդրներու վրայ ճճացող նաշանքով։ Խոշոր բեռնատար նաւակները չէին չրջապատեր զմեզ վաճառարկղ կամ հակ ու տակառ բեռնելով եւ նաւավարներու խռպոտ կանչերը, ճախարակներու ճչիւնը, մեքենային զարձարձիկ չռինդը չէին խլացներ զմեզ։

Շոգենաւին կողէն չէր ժայթքեր բարկ գոլորշի երբ չուանը կ՚իջեցնէին նաւակները՝ բեռներուն կապելով զանոնք վեր ամբառնալու եւ յարմանը փոխադրելու համար։ Նաւակամուրջը առաւօտուն կանուխ լուացուած ու մաքրուած էր։ Ջրհանին ձայնը արթնցուցեր էր զիս եւ աւելներու գործածուր կերպով չխիլը տախտակամածն՝ ուր մոմլաթ հագած ու մեծ կօշիկներով նաւաստիներ կոչտ քայլերնին կը թնդացնէին։ Հիմայ մեր անդրվական չոգենաւին վրայ ամենայն ինչ լուռ էր, ծովուն ջուրն ալ անձայն կը ծփար մեր բոլորը։ Ամէն ոք իր խոյին առանձնացած էր Աստուածաշունչ կարդալու եւ խորհրդածելու Փրկչին յարութեան վրայ։

Դրօշակը կը ծածանէր նաւուն ետեւ՝ կարմիր չուքը ձգելով ջրին մէջ, եւ հոգ կայնած կը դիտէի կզզին ու քաղաքը։

Շերա ջրէն դուրս ելած բուրգի մը կը նմանի։ Կղզւոյն մէջտեղէն լեռ մը կը սկսի բարձրանալ, որուն երկայնքը բազմաթիւ ապետակ տուներ խիտ առ խիտ չարուած կ՚երեւան։ Եւ մինչեւ կատարը մանր քառակուսի ձեւով բնակարաններ չեն պակսիր իրարու մօտ մօտ, այնպէս որ բաւական ճիշդ կ՚ըլլայ հետեւիլ բազմախորշ որմապատնէշ մը զայն նահանջները։ Եւ ամենէն բարձր տեղն ալ եկեղեցին կը չողացընէր ճակտին խաչը եւ զանգակատան վանդակը, ուր զանգակներու մետաղին վրայ արեւուն ճառագայթները կը գայթէին։

Իսկ Ծովախնայ քաղաքը ամէն ջրին կլիմայի քաղաքներու զուարթ կերպարանքն ունէր։ Տաք երկիրներու բնաւորութեամբ— արմատներ, պղպեղներ ու բարձրարձրձ ծաղկածառներ՝ որոնք սակայն սակաւաւոր էին — կենցաղասէր ժողովուրդ մը դուշակել կուտար։

Եւ ամէն կողմ քարերու ճերմկութիւնը ակնահաճոյ կ՚երեւնար կապուտակ ծովուն եւ ամրիծ անամոլ երկնից մէջտեղ։ Միծաղներ կը սկսէին լսուիլ, եւ որչափ մեր չոգենաւին վրայ հիւանդային ազդի մը կրօնակիցները քրիստոնէաբար կ՚ուզէին անցընել օրը, պարկեշտութեամբ ու ծանրութեամբ ինչպէս որ վայել էր այդպիսի մեծ յիշատակի մը տարեդարձին, աղմկալից ու խոլ ուրախութեան մը կը պատրաստուէր հաւրաւային քրիստոնեան, եւ ի պատիւ Աստուածորդւոյն անհամար գառաթներով կոնծելու ոեհնախառն պինին։ Առաջինները Սուրբ գրոց մէկ տունը կը յեղյեղէին խցիկներու մէջ քաչուած, եւ ուղեւոր տիկիններ տախտակամածին վրայ վեր վար կը պտըտէին խոկալով, մատերնին գոց դրքին մէջ բռնած։ Իսկ անդին յոյները արդէն ձայներնին կը սկսէին փորձել երգերով որ կրօնական չէին բնաւ։ Սիրականին ոսկի մազերուն, սեւուկ աչքերուն գովքը, որին սիրոյ բոցերը պատարագէն առաջ երգելը կը հասկցընէր թէ մինչեւ իրիկուն ո՛ւր պիտի երթար իրենց խանդը, երբ գինին լաւ մը արծարծէր զայն։ Եւ իրր կատարած՝ հայհոյանք, կռիւ, ծեծ, դանակ քաշել։

Բայց անակնկալ նորութիւն մըն ալ պիտի տեսնէի։ Նաւահանգիստը խարբսխած յունական նաւերուն չատերը իրենց միջնակարմին խոտորնակ վայտէն պաճուճապատանք մը կախած էին։ Հրեայ բարբունիներ կը ձեւացընէին ա-

նոնք։ Երկայն մօրուք, երկայն պատմուճան կապերտներով կարկատած, եւ թեւերնուն տակ գիրք մը։ Քանի հով կ՚ելլէր՝ խեղճ հրեաները մահապարտներու պէս ասդին անդին կ՚երերցնէին իրենց կախուած երկայն սրունքները։

Տեսա՞ր չերմեռանդութիւնը, ի վերջ հրիաւոր խաչահանութեան սուտ հըրեաներ կախուիան կը բարձրացընէին։

—Կեցէ՛ք պարոն, ըսաւ յոյն նաւավար մը որ եկած էր զմեզ ցամաք տանելու, նայիք քիչ ետքը ի՛նչ աղուոր պիտի ըլլայ։ Բոլոր այս հրեաները պիտի բռնկին։

Քաղաք գացինք։ Ցնծութիւնն ընդհանուր էր եւ երթալով աւելի կը չատնար փողոցներու բազմութիւնը։ Աղչիկները հագուած կ՚անցնէին, մազերնին մերկ եւ ժապաւէնազարդ, չատ անգամ երկք երկք՝ ձեռքերնին իրարու մէջքին վրայ կրթնցուցած։ Ու կը խօսէին, կը ժպտէին, նայուածքներ կ՚արձակէին երիտասարդներուն, գլխու նազելի չարժուձիներով։ Եկեղեցիներուն առջին լեցուն էր. դուրս ելլողները անթիւ անգամ ու արագ արագ կը խաչակնքէին իրենք զիրենք, չրթներու վրայ աղօթքի մնացորդ մը։

Գինետուները կանանչ ոստերով զարդարուած՝ կը սպասէին յաճախորդներուն։ Եւ գինեպանները այդ օրուան չահու առատ հունձքին ակնկալութեամբ զուարթացած հաչուասեղաններու ետին կը կայնէին, գոնդողոյն չիչերու եւ սրուակներու չքեղութեան մէջտեղ։ Չեղունէն կախուած վանդակներուն մէջ թռչնակներ կը ճչային անսովոր անյուզարձին չչնկոցէն գատած։

Զաւիվեր մը մինչեւ լեռնագագաթը կը տանէր, ուր չոգենաւէն տեսած էի եկեղեցին։ Տուները որ երկու կողմէն դուռ կը բանան ճամբուն վրայ՝ լի էին կանաչեղէն արձակած սուր ձայներով։ Գատուհաններէն կը ծռէին խարտեչդէմ պլուխներ, եւ օտարականին երեսն ի վեր նայող խոշոր աչուըներ։

Տղաք եւ մանր աղջիկներ կաքաւել եւած էին տեղ տեղ եւ անոնց ոսոխիւնները կը չանային յարմարիլ կաքաւանուագին զոր կ՚երգէին իրենցմէ ոմանք։

Բանի դպի վեր ի՛նլլէի՝ այնչափ բազմութիւնը կը քիչնար, ամէն մարդ քաղաք վազած ըլլալուն։ Եւ կայնած չունչ առած աաենս երբ ետիս աչք մը կը ձգէի արդէն նչմարելի կ՚ըլլար ծովուն խիտ կապոյտ ծիրը։

Եկեղեցւոյն առջին անուչ, զովաչունչ քամի կը փչէր, ցանկալի քալելէն ոգեթափած ուղեկիցներս։ Եւ գեղեցիկ ընդարձակ հորիզոն մը կը ծաւալէր ամէն կողմանէ, աչաց գրօսնչուցիչ։ Կղզեծովը հարթ փռուած ու միակտուր, արեւուն տակ չէր դեղ՚ազուներ՝ այլ կը պահէր իր պերոզակի կապոյտ գոյնը։ Կղզիները թանաքի նեւ սեւ արատներու պէս ցայտած էին աչ ու ձախ։ Վարը նաւահանգիստն ալ ամբողջ ոսքիս տակ կը տեսնէի սեւ կարծես թափթփած էին բազմաթիւ նաւերը՝ որոնց կայմերէն կախուած խեղճ հրեաները չէին դադրեր մէկ կողմէն միւսը չարժ գալէն։

Բայց պղպեղ տղայ մը ուշադրութիւնս գրաւեց որ ինչ քիչ մը հեռուն միայնակ քարի մը վրայ նստած ինձի պէս նաւահանգիստը կը դիտէր։ Երեսէն յայտնի էր հրէի գաւակ ըլլալը —գեղին մազերը, կապածոտ խաժ նայուածքը, ցանոտ ու չէկագոյն դէմքը։ Երբեմն գլուխը մինչեւ ծնկամէջքը կը խոնարհէր ու կը թքնէր, բայց այնչափ կամաւոր դիտաւորութեամբ որ վերջապէս նպատակը փնտռեցի։ Կարմիր կաւիճով գծած էր խաչ մը գետնին վրայ եւ զայն կը թքփոտէր այսպէս...

Որո՞ն էր յանցանքը։ Եթէ հրեաները տղուց կը սորվին զմեզ առել, մեզի դէմ դարանիլ եւ կրցած ընտանին հասցընել՝ ինչպի՛ս դպրոցէ կ՚ելլեն անոնք, երբ կեանքը կը սկսին — ամէն կողմանէ հակառակութիւն եւ չղուանք իրենց դէմ, հալածում, արհամարհանք, հեգնութիւն իրենց ծննդեանը վրայ, թրջուք երեսնուն եւ ի՞նչ է ոա պատըրուակը զոր Յիսուսի խաչելութեամբ ժողովուրդը կը գտնայ անոնց դէմ դառնալու։ Արդեօք ա՞յդչափ նախանձայուզիչ ու հետեւող ենք Աւետարանի պատուիրաններուն։ Հոդ օրինակ մը կար առջիս ապուշ կրօնամոլութեան եւ մատաղատի վչտացնելու մըն ալ ադկէ։

Ամրանային հարուածներ զոր թընդացուցին եւ այդ պահուն նաւահանգիստը նորանչան տեսիլ մը կ՚ընծայէր։ Նաւերէն բոցեր կ՚ելլէին, պատճառատանքները պիրալայց նիթերով լի՝ կը ճարճատէին, կ՚ոլորէին ու կայծեր կը թողընկին ծովուն վրայ։ Եւ ժողովուրդը ափէն կը պոռար, ծափ կը զարնէր, կը ծիծաղէր։

Երբ չոգենաւին մէջ ճաչէն առաջ խոշոր փուտինկ մը բերին զոր վառած քոնեաքին կապուտակ բոցը կը չրջապատէր.

—Հա՛, ըսաւ նաւապետը, ա՛լ այս փուտինկին անունը հրեի փուտինկ պէտք ենք դնել։

Ու այս կատակով սեղանին զուարթութիւնը աւելցուց։

ՎԱՀՐԱՄ ՍԼԱՁԵԱՆ

ՁԵՌՆԱՐԿ ՄԸ

Բոլորովին կործանած մէկն եմ, ա՛յ՛, կը խոստովանիմ։

Ձէնդրըլ Էնթըրրայդ, Թօպաքօ-Դորբորլէրն, Թրանսվաալ, Թրանսվաալա-քիա, եւ այլն, «սանէլլօ» հագուր ոսկիի նստան լինձի չորս ամսուան մէջ։

Աղնուաչուք մըն էի եւ հիմա պարոն անգամ չեմ։ Եւ այս ամենը իմ անսահման չահամոլութեանս հետեւանքով։

«Ո՛վ ամպարիչտ ոսկւոյ քաղց», ինչպէս կը գոչէ Վիրգիլիոս, իր Ենէական մէջ. (խեղճ Վիրգիլիոս, իր անունն ալ պիտի խառնուի՛ եղեր Թրանսվաալի գործին)։

Պարտատէրներս թո՛ղ գիտնան, փառա մը չմնաց գովս։

* * *

Բարեբախտաբար սրտիս խորը փիլիսոփայութիւն կը գտնուի միչտ։ Բախտը իբրեւ սիրուհի մը նկատած եմ եւ իր հարուածները անոր համեմատ կ՚ընդունիմ. գիտէք որ միչտ հաճելի է սիրուած ձեռքէ մը տրուած ապտակները։ Բայց այս անգամ ապտակը փիչ մը ուժով եկաւ. է՛հ, ի՞նչ ընենք։

Կ՚ապաչեմ, չչփոթենք, սաոյիկեան մը չեմ. կ՚ընդունիմ բախտին հարուածները ո՛չ թէ համակերպութեամբ, այլ ծպրանքով։

Եւ գիտէ՞ք այս միջոցիս ամենէն աւելի ի՛նչ բան ծիծաղս կը չարժէ. այն մարդիկը որոնք տասը ոսկի կորնչցուցած ըլլալնուն համար յուղարկաւորական զէմքեր առած քովս կուգան, ինձի որ քսաներկու հազար ոսկի կորնչցուցած եմ, զուարթութիւնս պահելով։

* * *

Սակայն զուարթութիւնս պահելով հանդերձ՝ ստիպուեցայ չատ բաներ այլեւս չպահել։

Նախ՝ պարտաւորեցայ ծախել կառքս իր երկու հոյակապ երիվարներով. —700 ոսկիի գնած էի ամենքը։ Կեռարացի հայ վաճառական մը ծախու առաւ 100 ոսկիի։

—Գիտեմ որ 50 ոսկիէն աւելի չեն ըներ, բայց, ըսաւ, գուն մենէ ես, օ-

ՏԱՏՍՈՒՆ ԿՈՂՈՏԿՏ

ԴԱՀԵՔԱՐԱՆ ՏԵ ՀԱՒՈՒՍԻ

Ե

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

ՂԱՏՎԱՆԱ ՎՅ ՅՎՎԿՈՒ, ԺՅԱՍԿ

— Ողջո՛ւյն ձեզ, տէր հայրե՛ր . . . — ասաց ան, երբ ներս մտաւ վանքի սենեակը, ուր նստած էին վանահայրը եւ երկու ծերունի վանականներ :

— Ողջո՛ւյն եւ քեզ, որդեա՛կ . . . Ո՞վ ես դու, ինչպէս կոչուիս եւ ինչո՞ւ ես եկել մեզ մօտ . . . — հարցրեց վանահայրը :

— Ես Ղազար Դպիրն եմ, Մուշեղ իշխանի որդին . . . Եկել եմ ձեզ մօտ, որ ինձ էլ սովորեցնէք գրել եւ կարդալ . . .

— Ապրի՛ս, որդեա՛կ, որ ուսման ես ցանկանում . . . Ուսումը մեծ բան է . . . Ուսումով մարդ կարող է ամէն բան անել . . . Ուսումով մարդ կարող է ամէն տեղ գնալ . . . Ուսումով մարդ կարող է ամէն ինչ իմանալ . . . Ուսումով մարդ կարող է ամէն ինչ հասկանալ . . . Ուսումով մարդ կարող է ամէն ինչ անել . . . Ուսումով մարդ կարող է ամէն ինչ ասել . . . Ուսումով մարդ կարող է ամէն ինչ գրել . . . Ուսումով մարդ կարող է ամէն ինչ կարդալ . . .

— Ես ուզում եմ սովորել, որ գրքեր կարդամ, որ գրքեր գրեմ, որ գրքեր հրատարակեմ, որ գրքեր վաճառեմ, որ գրքեր գնեմ, որ գրքեր ծախեմ, որ գրքեր տանեմ, որ գրքեր բերեմ, որ գրքեր դնեմ, որ գրքեր վերցնեմ, որ գրքեր տամ, որ գրքեր առնեմ, որ գրքեր ունենամ, որ գրքեր կորցնեմ, որ գրքեր գտնեմ, որ գրքեր կորցնեմ, որ գրքեր գտնեմ . . .

— Ապրի՛ս, որդեա՛կ, որ այդքան

ՎԱՂՎԱՂԱԿ

Ամէն օր, Ուրբաթ օրէն զատ, հրատարակուի

Խմբագիր-Տնօրէն Գ. ՏԱՐԱՅԵԱՆ

Գրասենեակ՝ Պոլիս, Գալաթիա, Ռեշատիյէ Ճատտեսի թիւ 3

Տարեկան գին՝ Պոլսոյ համար ոսկի 2
Գաւառաց համար ոսկի 2 1/2
Արտասահմանի համար ոսկի 3

Թիւ 1313 — Հինգշաբթի 23 Յունուար 1313 — Ուրբաթ 29 Յունիս 1897 — Տարի Դ.

Պոլիս, 29 Յունիսի

ՊԱՏԱՐԱԳԱՄԱՏՈՒՈՅ ՀԱՅՈՑ ԵՒ ՂԱՍԱՐԱՑԱՒՈՑ

(Վիպակ)

(Շարունակութիւն)

Ուրեմն ինչպէս կ՚ըսէ Ֆրանսացի մեծ գրագէտ մը, ամէն մարդ իր սեփական կեանքին հերոսն է, ամէն մարդ իր սեփական կեանքին մէջ կը ներկայացնէ դերասանի մը դերը, որ ինքն է իր համար գրած։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԾՈՒՄԱԿ ԳԱՐԻՆԻՄ

Կը փութամ ծանուցանել ազգ. հարդպետներուս թէ Գալիփաքսըր եւ Մրկոմուզի (Dardanelles) նշանաւոր ծխախոտի վաճառատունը փոխադրեցի Նազիմ պոյաճեան եւ անոր փոխանակին տունը մը բացած եմ Ճերմակ Գաղիւթ առանձին ներքեւ, Սարգիան Հանում, Թիւ. 3։ Ձեր հաճէ փոյթը Թիւ 3։

Այս առիթիս Սերոպեանին բերել եմ բազմաթիւ անհրաժեշտ ապրանքներ ծխախոտի պատրաստութիւնը (խառնուրդ) գործ է, բրդի եւ մետաքսէ. այս վերջերէն, ի մէջ այլոց, ապահով կիրճ տանիման գիւղ, ադրաս, մուարէ, առ ձիւն, փոյռնակ, տամասկ, բենկալի, բոնի, բլիւս, էրեփ որ ծիկ եւ այլն եւ այլն։ Ձեռնարկ պանդոկներ ապրանքներ (պրոմա տաբէք եւ կէս տուէք հետոյ ամեն տարակ մեծ չարչար, եւ ամէնէն հետոյ ալ հետ հակ կառնէ։

Մէկ խօսքով ամէն հաշակ պահանջը ձեզի կոգ ստացած է։ Ապրանքները նոր ամառնային ներկուածքներ, Ջանասիրութիւն, Գնագնդութիւն, Դիմացկունութիւն եւ գնելու Յարմարութիւն, ինչպէս միշտ հետեւ ալ վճռած ենք ամէնքս ալ ձեզ Մեսան։

ՄԱՐՏԻՒՆ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՐԻ

ՃՇՄԱՐԻՏ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՍԿԶԲ ԼԱՒԱԳՈՅՆԵՐՆԷՆ

մի ակ կեդրոնաւոր, Ժ.ՖՆԱԳԵՑԻՆԿԷՐ

ՎԱՃԱՌԱՏԵՂԻՔ Ի ԴԱԻԱՌՈՒ ԵՒ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

Բէյօ, Մեծ փողոց, կալաթա-Սարայի Լիսէին դիմաց։

Կալըֆա, 1. Սինկէր խան, Թիւնէլի եւ տին. 2. Քարաքէօյի մօտ, Թիւ 120, Շիշլիի Թրամվայներու կայարանին դիմաց։

Սլիմպոլ, Սիրքէճի, Հօճա-Բաշա, Պապը Ալի Ճատէսի, Թիւ 11։

ԱՆԱՆԻ ՊԼՕՒ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՏՊԱՐԱՆ

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

ՄԱՀԱՉՈՒ

ՀՐԱՒԻՐԱԳԻՐՔ

ԱՑՑԱՓԱՐՏ

ԴԻՐՔ

ԱՆԿԵՐ

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

Հասուցեցուցակ

ՆԱՄԱԿԱԳԼՈՒԽ

ՏՕՄՍՕՔ

☞ Տպարանը բաց է առհմ օր միշտ գիշերուան ժամ 3, ինչպէս նաեւ կիրակի եւ տօն օրերը.

ՏՓԹ. ԳՐԻԳՈՐ ՃԻՎԱՆԵԱՆ

Նախկին բժիշկ Բարիզի Շառանթոնի

Ծրագրական մեծ հիւանդանոցին

Կ'ընդունի հիւանդներ ամէն օր ժամը 8էն 10, Բերա Մեծ-Փողոց, Աղա-Ճամիի քով Մ. Իրպուլի Բուէնէն առաջ-նակարգ դեղարանը։

Պիտի դարմանէ մասնաւորաբար, Ջղային, Թոքային, եւ կուրծքի ամէն տեսակ ախտերը, ինչպէս նաեւ գլխու վրայ եղած ամբողջ ցաւերը եւ ծննդականի գործարանաց հիւանդութիւնները արմատէն պիտի բուժէ։ 14—16

LA ROYALE BELGE

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԻ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Հաստատեալ ի ՊՐՈՒՍԵԼ

1853 Փետրուար 17 թուականի ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿՈՎ

Ընկերութեան դրամագլուխ	Ժրանիւ	3,000,000
Պահեստի գումար 31 դեկտ. 1894	»	11,013,050.00
Երաշխաւորութեան գումար 31 դեկտ. 1894	»	14,013,050.00
Ապահովեալ դրամագլուխ մինչ 31 դեկտ. 1894	»	140,823,145
Վճարեալ » » 31 » 1894	»	27,885,426
» տարեթոշակք » 31 » 1894	»	5,858,824

Ընդհանուր գործակալութիւն ի Կ. Պոլիս.

Տնտեսութեանց համար դիմել առ ՄԻՀՐԱՆ ԳԱԼՖԱՅԱՆ Տնօրէն Թուրքիոյ եւ Եգիպտոսի գործակալութեանց, ի Կ. Պոլիս, Պահէչ Քաբու, Ռոսթեմ Բաշա խան Թիւ 9 և 10։

Alcool de Menthe

ԱՆԱՆՈՒԽԻ ԱԼԷՔՕԼ

Eau de Mélisse

ՄԷԼԻՍԻ ՋՈՒՐ

ՊԵՆԵՏԻԿՏԵԱՆ ԿՐՕՆԱՒՈՐԱՑ

ՖԼՈՐԱՆԻ ԱՔՐԱՑՍԱՐԱՆԻՆ (Ֆրանսա)

ԲՈԼՈՐ ՆՄԱՆՕՐԻՆԱԿ ԸՄՊԵԼԻՆԵՐԷՆ ԳԵՐԱԶԱՆՑ

Պենետիկեանները ամանուխի ալքոլը իրը զովացուցիչ ըմպելի կը գործածուի, ամարսորութիւնը կը դիւրացնէ. իր զօրացուցիչ ազդեցութեամբը ֆոյեռայի առան անունէն հզօր պահպանողականն է։

Մինչեւ այսօր գործածուած բոլոր քացախներուն կամ արդուզարդի ջուրերուն տեղ կրնաք գործածուիլ գերազանցապէս։

Պենետիկեանները Մէլիսի չուրին աքանչելի յատկութիւնները գլխաւորապէս նշանաւոր են։

Կաճուածի, անդամալուծութեան գլխու պոյտի, սրտի ճնշումի, նուազումի, գլխու ցաւի, անմարսողութեան, ծովի բռնուելու, ֆոյեռայի դէմ եւալն։

Աքանչելիօրէն չիրի վրայ պլլուած է այս հոգու շատ ալբիներու գործածութեան նուազան եղանակները ցոյց տալու համար։

SANTAL SALOLÉ LACROIX

ԳՕՖՐԻԻՂՆԵՐԸ

Միւսյին գործարանի հիւանդութեանց դէմ գործածուող հականեխիչ դեղերուն ամենէն արդիւն եւ ամենալաւ իւրացնելին է։

վաճառատեղին՝ դեղարան Լագուա, 76, Շաթօ-տո փողոց. Բարիզ.

կը ծախուի ամէն դեղավաճառաց քով

ՊՕՎԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Հազի, հարբուխի, շնչի կարճութեան դէմ եւ այլն

Այս հռչակաւոր դեղը տարօրինակ յատկութիւն մը ունի անմիջապէս սփոփելու Հարբուխը, Հազը, կոկորդի ցաւը դժուարաշնչութիւնը եւն. իր ազդեցութիւնը կ'ընէ կարծրացած մղձաւը կակուղցնելով եւ արտաքսումը դիւրացնելով։

Կոկորդի անհանոյ խոխոտումներով գիշեր ցերեկ հազացող եւ իրենց հանգիստը կորնցնող անձինք անվիճելապէս կը ճանչնան եւ ընդհանրապէս մէկ շիշը բաւական է հիւանդութիւնը բուժելու համար։

Այս անման դեղը հրաշքներ կը գործէ ընչաքզելութեան, հիմնած հազի, էնֆլիւենցայի եւ ուրիշ տարաբաղձներու մէջ։

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

«Ծանրագրեալս, Քուրշունը Հազզը էֆ. քնակեալ ի Գոլիս, Տօլմա-պահչէ, Թիւ 25, կը վկայեմ ար կէ պարիէ ի վէր շնչարգելութենէն տառապելով ամենէն հմտաբաւար բժիշկներուն դիմեցի եւ շատ տառապանեցի, բայց օգուտ մը չտեսայ, ընդհակառակն հիւանդութիւնը օրէ օր աստիճանաց։ Ինչ ընելիքս չէի գիտեր, երբ դիպուածօս քանի մը բարեկամներ խորհուրդ տուին ինծի որ դիմեմ Գալաթա, Վոյվոտայի պահեստանոցին քով Թիւ 95-97 Գ. Լա. Քարուանայի անգլիական վաճառատունը։ Հոն ծախուած «ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ»ը գործածեցի եւ երեք անգամ կատարելապէս բժշկուեցայ։ Եւ զայն ի բարեսիրտ ամէնքը մարդասիրական պարտք մը կը համարիմ ինծի։

Կ. Պոլիս, 4 ապրիլ 1892

Ստորագրեալ ԷՍԱՍ ՀԱՊԳԸ

Ընդհ. Միներանց Լամոնա Քարուանայի անգլ. վաճառատունը Գալաթա, Վոյվոտա փողոց, Թիւ 95-97 Գ. Լա. Նաեւ բոլոր յաւ դեղարաններէն եւ դեղավաճառաց քով։

THE PATRIOTIC

ԲԱԴՐԻՕԴԻԿ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

Հիմնուած ի Ցորկիհ 1824 ին

Դրամագլուխ 1,500,000 անգլ. ոսկի

Ցարեկան եկամուտ աւելի քան 200,000

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՑ ԱԳԱՆՑՈՒԹԻՒՆ. Հ. Ճառաներ կը վճարուին փութով եւ առատաձեռնութեամբ

Ընդհանուր գործակալ ԳԼԻՓՐԸ եւ ԷՏՈՒԱՐՏ

Գործակատար խան Պահչէ-գաբու, Ստանպոլ

Տեղական գործակալ ՄԻՀՐԱՆ ՍԱՐԳԻԱՆ. ՀԱՐՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆՃԵԱՆ

Հրդեհի հատուածի Ստանպոլ Պոստա խան, Ղալաթիա

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ ԷՆԿԻՒԻՐԻԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ				ԴԱՐՁ			
ԿԱՅԱՐԱՆ		Տար. բ. 122 իտա. ե Առտ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		Տար. բ. 121 իտա. ե Առտ.	
		ժ.	վ.			ժ.	վ.
Էսկի-Շեհիր	մեկ.	12	—	Էնկիւրիւ	մեկ.	1	35
Ագ-Պունար	»	12	48	Սրճճաճ-ֆոյ	»	2	30
Այբիւ-Ֆոյ	»	1	32	Մուդիւ-ֆոյ	»	3	38
Գէյիկ-ախըր	»	2	20	Բօլաւը	»	5	16
Սարը-ֆոյ	»	3	32	Գէյիկ-ֆոբրիւ	»	6	6
Գիչէր	»	4	29	Սասըլար	»	6	39
Սասըլար	»	5	14	Գիչէր	»	7	26
Գէյիկ-ֆոբրիւ	»	5	57	Սարբֆոյ	»	8	30
Բօլաւը	»	6	52	Գէյիկ-խըր	»	9	36
Մալրֆոյ	»	8	12	Այբիւ-ֆոյ	»	10	30
Սրճճաճ-ֆոյ	»	9	15	Ագ-պունար	»	11	7
Էնկիւրիւ	հանդ.	10	8	Էսկի-Շեհիր	հանդ.	11	54
		իրկ				իրկ	

ՋԱՐՄԱՆԱԼԻ ԵՒ ԱՅՍ ԵՐԿՐԻՆ ՄԷՋ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Նման գոյի մը, որ գիշեր ատեն կը նրզապաչ մեզ, այն տանգաւթիւնը մը վրայ կը յարձակի ծոծկոքար։ Անկէ բանդ ները կուրծքերնուն եւ կողերնուն մէջ, երբեմն ալ գիանց ցաւեր կ'իմանան. Ջանդրոյի եւ քնանալու պէտք կը զգան. քերին հանգ կէղ է, մանաւանդ առտուն։ Ակռաներն ատամ մաժաքիկ քասով կը ծածկուի։ Աֆորժակ չունին։ Հիւանդը տատաքին վրայ ծանր բեռ մը կը զգայ, երբեմն ալ տեսա անխօսութիւն։ Աչուքները մարած են, ձեռքերն ու տարքերը գո ու. թաց։ Րիլ մը ժամանակ եաքը հազ մը կը սկսի, նախ բայց քիչ քիչ կանաչ մաղասով խառն։ Ցետոյ կը սկսի պիտ բարձք, բարկացուտ, նեգատիւ ըլլալ։ Երէկ մինչեւ ի մէկ գիշ նալէ, գլուխը կը դառնայ։ Պղտութիւն կ'ունենայ. երբեմն թը կը տագնայ ու կը չորնայ. արիւնը կը թանձրանայ, դանդաղնայ, աչքին ճերմկուցը դեղնորակ գոյն մը կ'առնէ, կը քիչնայ։ Ապա կը սկսի կերածը փոխել, որուն կը յաջորդ արտի բաբախիւններ. անհագութիւնը կը տեսնուի, ինչպէս յոգնած ու սկսր կը զգայ։ Կ'ըսուի թէ ժողովրդական մէկ բառը չատ ճիշտ է. հիւանդութեան մէջ ձեւէն վարակուած է։ Բժիշկը ամէն միջոց ի գործ կը դնէ, բայց անոնց դեղերը երբեք չեն յաջողած։ Հիմա գտած է «Մայր Սիկելի Բուժիչ Օշարակը», որ այս հիւանդութիւնը կատարելապէս կը բուժէ կեղծերէն զգուշանալ.

Կը ծախուի Ինքքեր Գալաթրայի, Վոյվոտայի քով Թիւ 95 եւ 97 Թուրքիոյ համար միակ գործակալ Գ. Լամոնա Քարուանայի անգլիական քեղհ. մէջ։

ՏՈՔԹԷՕՐ Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԾՔ

(ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ց'ԱՄԻՆ 1852)

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենաատամին ցաւած ակռաները ձի վայրկեանապէս կը լեցնուն, չարաչ պիծել և բռնկուած վերքատառել։

Կատարելագործեալ եղանակաւ, նաւերը, ճաշակաւոր, եւ պիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստուին, յար եւ նման բնականին, գործէ յեռաստիճան (ըստ տաբլիքի) ձանդրոյին և ազդ ապրատանութեան կարաշխատրեալ։

Սկզբնի կոչուած թերի հիւանդութիւնը, երիկ այցելութեամբ կատարելագործ կը բուժուն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցանի մը միջոցաւ ցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ-փողոց Բերա, Տանիի դարեկրատան վրայի յարկը ճիշդ պուլճանց դէմն։

Գատրդիւղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Թիւ 1 բացուած ներսուկլի փողոց ամէն օր։

Ց. Գ. Հաւատարկու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի Ատ Նարու ժնիերու՝ ձմեռները հիւրակի օրն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւ կ'ընդունին Բերայի գործատեղին։

ԱՅԵՐԻ ՍԱՐՍԱՓԱՐԻԼԼԱ

AYER'S SARSAPARILLA

արեան մեծագոյն մաքրիչ

զօրացուցիչ

եւ ուժեղ կազդուրիչ

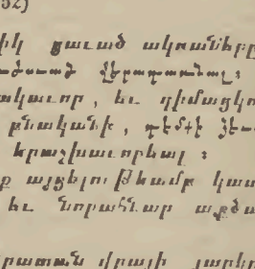

Ամէն տեսակ այտուցքներ կ'անհետացնէ, մորթի վերքերիկը բուժէ, սպառած ուժս կը վերանորոգէ եւ հիւանդութեան բոլոր տարրերը կը վանէ։ Անոնք որ անմարսողութեան, ընդհանուր տկարութեան կամ տուակականալ արիւնէ առաջ եկած ո եւ է տկարութիւն ունին, Այերի Սարսափարիլլա գործածելու են։ Տկարին ուժ կուտայ եւ ընդհանուր մարմինը կը զօրացնէ։ Կերակուրները մարսելի, քունը կազդուրիչ եւ կեանքը ա ծերժելի կ'ընէ։

ԱՅԵՐԻ ՍԱՐՍԱՓԱՐԻԼԼԱՆ

մնծագոյն վարձատրութեանց արժանացած է աշխարհի մեծ ցուցահանդէսներուն մէջ։

Կը գտնուի դեղագործներու եւ դեղ վաճառաց քով։ Ընդհանուր մերան Տր. Այերի դեղերուն՝ Գ. Լամ. Քարուա Նայի անգլիական վաճառատունը, 95 97, Եիւքսէք Գալաթրայի, Վոյվոտ պահեստանոցին մօտ։

ANCRE ԱՆԿՐԸ

ԱՐԻՒՆԱԼՔԻ ՄԷՋ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ

ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆԸ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒԱԻՈՒՐԸ

ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ՏԱՔԱՒՈՒԱԾՔ

Ծրագրագատարութեան դրամագլուխ	1871 էն մինչեւ 93 վճարեալ գումար
1836 Ֆրանկէն աւելի	168 միլիոն

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Տ.յր. Կոմս Իտալեան Ջևչի, կայս. Ե. ատեն. խորհրդական, նախկին

» Բաւոլիֆ Հօյոս դեսպան-նախկին.

» Թօպէֆ Հօյոս կայս. Ե. ատեն. խորհրդական

» Քօչման Նազար » » » »

» Անթուան Բրոքէր տ'Ընթրէն

Թիւօթոր Բօնկէն

Ժան տը Վէնինկ-Լինկէյմ

Գլխաւոր գործակատարութեան Տօմիսներ

Գ. ԺՈՒԼՆ ՄՈՒՐԸ. Հասար. Ե. ատե. նախատարական խորհրդական

Հնդ. գործակալ ԼԻՕՆԻԼ ՊՕՆՏ

Տեղական Գլխաւոր Գրասենեակ Թիւնելի Հաւատարկի Սարաֆ օդայի տունը

Գլխաւոր գործակալ — Մ. Տէր Ներսէսեան, Գօճաման Օղլու խան Թ. 7, Կ. Պոլիս

ՐԷՑՆՕԼՏԻ ԿՈՒԹ ՍՐԷՍԻՓԻՔ

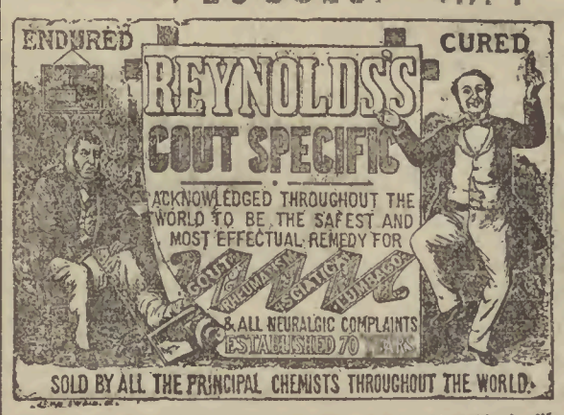

Կը բուժէ կաճուածը, յօդացաւերը, կոզացաւը եւ բոլոր ջղային ցաւերը. Ամբողջ աշխարհի մէջ յաւագոյն դեղը ճանչցուած է կաճուածի, յօդացաւի, կոզացաւի դէմ։ Մէկ անգամ առնելը բաւական է քանի մը ժամուան մէջ զգալի ազդուցմը մը տալու համար։ Մի ժամ ծանօթ բժիշկներ սակաւիկ կը յանձնարարեն զայն։ Լոնտրացի Նշանաւոր Տր. Տէյ կը գրէ. «Քիչ մը առէն Րէյնոլտի կատարելիքը տուի հիւանդներուս եւ կը փաստեմ բանալ որ միշտ լաւ արդիւնք տեսայ։ Կը համոզուիմ որ ասկից շատ ճանկաքին ու ազդեցիկ դեղ մըն է։»

ՀՐԱՇԱԼԻՔ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆ.— Գնաց է անօթի փորանց, պատկելէ անմիջապէս առաջ ու առանց խառնուրդի խմել զայն։ Սկսիլու է 40 կաթիլէ, որ կրնայ ճիշդ տեսակը 60ի բարձրանալ եւ այսպէս հետզհետէ մինչեւ 120ի։

Մեծ եւ փոքր քանակութեամբ ու շիշերով կը ծախուի մեր Քուրքիայի միակ ներկայացուցիչ Տ.ՈՒՆ ՔԱՐՈՒԻՆՇԻԻԻ անգլիական ընդհանուր մեկնարանը, 95 եւ 97, Եիւքսէք Գալաթրայի, Վոյվոտա Շիշլիի Թրամվայներու կայարանը պահեստանոցին քով։

ԾԱՆՕԹ.— Սոյն վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ անգլիական ու ա